

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОН ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ**

§ 1. Наименованието на закона се изменя така: *“Закон за научните изследвания”*

§ 2. Чл. 1. (1) се изменя така:

Този закон урежда принципите и механизмите за провеждането на държавната политика за извършване на научните изследвания в Република България.

§ 3. Чл. 2. (1) се изменя така:

При условията и по реда на този закон и в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания се провежда научноизследователската дейност с доказана значимост и международно признание, която включва научни изследвания, свързани със:

- 1. създаването на нови научни знания;*
- 2. изследване на българската история, култура и национална идентичност;*
- 3. насърчаване на научния и технологичния трансфер и развитието на иновациите;*
- 4. решаването на важни проблеми на страната в областта на икономиката, обществените процеси и човешките ресурси;*

§ 4. Чл. 4. се изменя така:

(1) Провеждането на научноизследователската дейност обхваща финансовото осигуряване на научните изследвания, създаването на условия за използване на научния потенциал и неговото развитие в съответствие с приоритетните насоки за развитие на страната, създаването на условия за защита и за реализация на научни продукти и подпомагане на разпространението им във всички области на обществения живот.

(2) Финансовото осигуряване на научните изследвания се осъществява по начин, който гарантира ефективност и прозрачност на ползването на обществените средства.

(3) Провеждането на научноизследователската дейност по ал. 1 включва и стимулиране на международното научно сътрудничество, на участието в европейски и трансевропейски научни програми, както и участието в създаването на общоевропейско изследователско пространство.

§ 5. Чл. 6 (2) се изменя така:

Държавата:

3. осигурява взаимодействието между научната дейност и икономиката чрез изграждане на инструменти за общи действия;

4. осигурява повишаване на обема на финансовите средства за научни изследвания, в съответствие с целите и приоритетите, определени от Националната програма за реформи;

5. осигурява подготовката и квалификацията на учени в областта на научните изследвания;

6. осигурява финансирането и изпълнението на национални научни програми и проекти;

7. осигурява изграждането на научна инфраструктура, на достъп до електронни научни бази данни;

8. се отменя

9. осигурява подготовката на млади специалисти и участието им в научни разработки и разпространение на знания;

13. осигурява финансово научните изследвания в международни програми и инициативи на принципа на споделено финансиране;

§ 6. Чл. 7 се изменя така:

(1) Националната политика в областта на научните изследвания се провежда от Министерския съвет чрез министъра на образованието и науката в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания, приета от Народното събрание по предложение на Министерския съвет и Националната програма за реформи.

§ 7. Към Чл. 10 (1) се добавя:

.... членове на съвета не могат да бъдат ректори и зам. Ректори на висши училища, председателит, зам. председателите и главните научни секретари на БАН и Селскостопанска академия.

В (3) се отменя „хабилитирани лица”

§ 8. Чл. 13 (2) се изменя така:

Фонд „Научни изследвания” има за цел методическо и финансово осигуряване на проекти и дейности за провеждане на научните изследвания, съобразени със:

Добавя се:

1. Националната програма за реформи;

§ 9. Чл. 14 се изменя така:

Органи за управление на фонд "Научни изследвания" са управителният съвет, председателят на управителния съвет и изпълнителният директор. Членовете на управителния съвет и председателят на управителния съвет се избират и осъществяват дейността си в съответствие с правилника на фонд "Научни изследвания", утвърден от министъра на образованието и науката, съгласувано с министъра на финансите.

Навсякъде в текста „Изпълнителен съвет” се заменя с „Управителен съвет”

§ 10. Към Чл. 16 се добавя:

Председателят на управителния съвет получава възнаграждение, равно на две минимални месечни работни заплати за страната.

§ 11. Чл. 18 се изменя така:

В съответствие с правилника на фонд "Научни изследвания" управителният съвет провежда конкурс и председателят на управителния съвет сключва трудов договор с Изпълнителния директор.

§ 12. Наименованието на Глава трета се изменя така: **ПРОВЕЖДАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ**

§ 13. Чл. 22 се изменя така:

Добавя се нова т. „заплащане на разходи за „самофинансиране” по проекти на висши училища и научни организации за участие в международни програми и проекти, свързани с научни изследвания;

§ 14. Чл. 23 се изменя така:

Фонд "Научни изследвания" организира научните изследвания в рамките на програмата в приетия от Министерския съвет годишен доклад, като:

- 1. финансира проекти на научни организации и висшите училища на базата на проектно-програмен принцип;*
- 2. финансира проекти, разработки и демонстрационни проекти в определените в Националната стратегия за научни изследвания научни направления;*

§ 15. Чл. 24 се изменя така:

Провеждането на научните изследвания се осъществява чрез отпускане на целеви финансови средства въз основа на конкурс, проведен при условията и по реда на този закон.

§ 16. Чл. 26 се изменя така:

Конкурсната процедура се открива въз основа на решение на управителния съвет на фонда със заповед на председателя на управителния съвет, която съдържа:

§ 17. Чл. 29 (4) се изменя така:

Въз основа на решението по ал. 3 изпълнителният директор на фонд „Научни изследвания“ сключва договор, с който се определят условията за финансиране и изпълнение на всеки от определените за финансиране проекти.

§ 18. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ се изменя така:

5. "Млад учен" е лице, което извършва научноизследователска и научно-образователна дейност във висше училище и/или научна организация след придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“, но не повече от 10 години след придобиването ѝ и до навършване на 40 годишна възраст.

7. "Постдокторант" е учен, който е придобил образователна и научна степен „доктор“, и до навършване на 40 годишна възраст.

Заключителна разпоредба към ЗАКОНА за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на научните изследвания

§ 17. В срок до три месеца от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката:

1. издава правилника по чл. 7а;
2. привежда в съответствие с този закон съгласувано с министъра на финансите Правилника на фонд „Научни изследвания“.

Законът е приет от XLIII Народно събрание на 2015 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ВНОСИТЕЛИ:

София, 22.01.2015 г.

МОТИВИ

към Закон за насърчаване на научните изследвания

Нормативната база, уреждаща провеждането на научни изследвания в България е изключително остаряла и неефективна. Законът за насърчаване на научните изследвания е приет през 2003 г. и неколkokратно „козметично” изменян, но както самият закон, така и подзаконовите актове, разработена върху неговите принципи не отговарят на изискванията и потребностите на съвременността.

Особено след присъединяването на България към ЕС, което означава официално възприемане на основни европейски ценности и принципи като Лисабонска стратегия, Програма „Хоризонт 2020” и концепцията за „Общество изградено на знанието” слабостите на законодателството се проявиха в пълна мяра.

Понятието „насърчаване” в самото наименование на закона (спомогане, съдействие, поощряване, подкрепа) е неадекватно по отношение на съвременното разбиране за осигуряване на научните изследвания като първостепенно задължение на държавата, свързано с конкурентността ѝ в европейски и световен контекст.

В Закона се урежда организационния статут на единствения методически и финансов инструмент на държавата за организиране и провеждане на научноизследователска дейност – Фонд „Научни изследвания”. Практическата дейност на фонда от неговото създаване показва дълбоки пороци, основани най-вече на неадекватна организация, заложенa в закона. Изпълнителният съвет и управителят се назначават от министъра, което създава липса на вътрешна координация и неефективна организация. Нормалната административна структура при такъв тип фондове е: управителен съвет (назначаван от министъра) и изпълнителен директор (назначаван след конкурс от председателя на управителния съвет).

В действащия закон липсва финансова обвързаност с държавната политика в дългосрочен план, което е в противоречие с европейските норми. Както Лисабонската стратегия, така и стратегията „Хоризонт 2020” поставят финансови цели за НИРД, изразени в цифров вид – 3% от БВП. Националният документ обосноваващ „Национална цел 2” – разходи за НИРД 1,5 % от БВП до 2020 г. е „Национална програма за реформи” и провеждането на научните изследвания следва да бъдат целево и финансово обвързани с него.

Считам, че предложените промени ще доведат до съществено подобрене в организацията и провеждането на научните изследвания и до редица позитивни ефекти в социален и икономически план.

ВНОСИТЕЛ:

София, 22.01.2015 г.